

Sygn. akt IV U 1918/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. Andrzej Łotowski
Protokolant:	p.o. sekretarza sądowego Dominika Orzepowska

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2017 r. w Olsztynie

sprawy Z. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania Z. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

z dnia 10 listopada 2016 r. nr (...)

o d d a l a o d w o ł a n i e

SSR del. Andrzej Łotowski

Sygn. akt: IV U 1918/16

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. decyzją z dnia 10 listopada 2016 r., znak: (...) odmówił Z. S. prawa do wcześniejszej emerytury wobec braku przesłanek z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W ocenie organu rentowego wnioskodawca wprawdzie ukończył 60 lat, posiada ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, ale nie udowodnił na dzień 1 stycznia 1999 r. 15 lat pracy w szczególnych warunkach, o których mowa w art. 32 cyt. ustawy, lecz 4 lata, 7 miesięcy i 14 dni.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył ubezpieczony, wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do wnioskowanego świadczenia. W uzasadnieniu stanowiska zwrócił uwagę, że niewłaściwie została zweryfikowana przez ZUS dokumentacja dotycząca jego zatrudnienia, bowiem posiada ponad 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Wskazał, że w okresie od 3 września 1975 r. do 31 lipca 1994 r. był zatrudniony w Spółdzielni Pracy (...) w B. na stanowisku konserwatora maszyn i urządzeń drukarskich. Argumentował, że po odejściu z pracy ze spółdzielni nie otrzymał świadectwa pracy w warunkach szczególnych. Dopiero w 1997 r. likwidator spółdzielni wystawił błędne świadectwo pracy, bowiem tylko na szczątkowy okres jego zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Wniósł o dopuszczenie dowodu z zeznań dwóch świadków na okoliczność charakteru wykonywanej pracy w spornym okresie.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. w odpowiedzi na odwołanie domagał się jego oddalenia. Podniósł, że wnioskodawca nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych uprawniających do emerytury z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Organ szczegółowo przedstawił swoje stanowisko, wskazując przy tym chronologicznie na obowiązujące w latach 1975-1994 przepisy regulujące problematykę zaliczania pracowników do I kategorii zatrudnienia, a następnie prac wykonywanych w warunkach szczególnych. Odnosząc się do treści odwołania i okresu zatrudnienia wnioskodawcy od 3 września 1975 r. do 31 lipca 1994 r. w Spółdzielni Pracy (...) w B., wyjaśnił, że z tego okresu do stażu pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych uwzględnił jedynie okres od 1 czerwca 1990 r. do 30 października 1991 r. Zwrócił również uwagę, że pracodawca odwołującego funkcjonował jako spółdzielnia pracy, zatem kwalifikacja pracowników wykonujących zatrudnienie w warunkach szczególnych powinna była odbywać się w oparciu o uchwałę nr 80 (...) Związku (...) z dnia 30 czerwca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w jednostkach organizacyjnych spółdzielczości pracy (biuletyn CZSP z 10 sierpnia 1983 r., nr 15-16, poz. 54). W konkluzji organ rentowy wniósł o powołanie biegłego sądowego z zakresu bhp na okoliczność ustalenia, czy wnioskodawca będąc zatrudniony w Spółdzielni Pracy (...) – wykonywał pracę w warunkach szczególnych. W konsekwencji wnioskodawca nie wykazał 15 lat pracy w warunkach szczególnych, lecz 4 lata, 7 miesięcy i 14 dni takiej pracy i nie ma prawa do emerytury.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje :

Z. S., urodzony dnia (...), ostatnio zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy w B. jako osoba bezrobotna, w dniu 29 czerwca 2016 r. złożył do ZUS wniosek o emeryturę.

Do dokumentacji obrazującej przebieg aktywności zawodowej skarżący załączył między innymi:

- „zwykłe” świadectwo pracy z dnia 15 stycznia 1977 r. wystawione przez Likwidatora Spółdzielni Pracy (...) wskazujące, że był zatrudniony u tego pracodawcy od dnia 3 września 1973 r. do 31 lipca 1984 r. i w okresie od 1 czerwca 1990 r. do 30 października 1991 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy świadczył pracę na stanowisku konserwatora maszyn zgodnie z wykazem A, dział XI, poz. 3- 4 pkt 18 i 19 załącznika nr 1 do zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1986 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

- oświadczenie w sprawie braku dokumentów za okres zatrudnienia w Spółdzielni Pracy (...) w B. z uwagi na fakt, że świadectwo pracy pochodzące od Likwidatora tej spółdzielni zawiera nieścisłości - obejmuje bowiem jedynie szcztąkowy okres jego pracy w warunkach szczególnych. Do powyższego oświadczenia załączył pisemne zeznania dwóch świadków potwierdzające, że w całym okresie zatrudnienia w wymienionej spółdzielni pracował w warunkach szczególnych jako konserwator maszyn i urządzeń drukarskich.

(dowód: wniosek – k- 12-19, pisemne oświadczenie i zeznania świadków – k – 20-22, plik –I akt ZUS.)

Z kolei w 2005 r. do wniosku złożonego na potrzeby ustalenia wartości kapitału początkowego, ubezpieczony załączył między innymi:

- „zwykłe” świadectwo pracy (kopię) z dnia 3 sierpnia 1994 r. potwierdzające, że w okresie od 3 września 1973 r. do 31 lipca 1984 r. był zatrudniony w Spółdzielni Pracy (...) na stanowiskach : szlifierza-ostrzarza, ślusarza i konserwatora maszyn poligraficznych,

- kserokopie kart zarobkowych ze Spółdzielni Pracy (...)z lat 1975-1994 wskazujące, że w ramach wynagrodzenia za pracę odwołujący nie otrzymywał dodatku pieniężnego za pracę w warunkach szkodliwych lub szczególnych.

(dowód: świadectwo pracy - k –9, kserokopie kart zarobkowych - k- 20-32, plik- II akt ZUS.)

W oparciu o zgromadzone dokumenty organ rentowy decyzją z dnia 10 listopada 2016 r., zaskarżoną w niniejszej sprawie na podstawie art. 184 i art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury z uwagi na nieudokumentowane 15 lat pracy w warunkach szczególnych, lecz 4 lata, 7 miesięcy i 14 dni.

(dowód: decyzja - k – 39, plik-I akt ZUS.)

Z. S. w spornym okresie pracy, to jest od 3 września 1975 r. do 31 lipca 1994 r. był zatrudniony w Spółdzielni Pracy (...) w B.. Pracował w warsztacie głównego mechanika jako konserwator maszyn i urządzeń poligraficznych. Przy czym, warsztat głównego mechanika najpierw znajdował się poza siedzibą zakładu, gdyż zajmował się również obsługą filii poligraficznych.

Do obowiązków odwołującego należała naprawa wszystkich maszyn poligraficznych, które znajdowały się na terenie zakładu pracy. Były to przede wszystkim maszyny offsetowe, typograficzne i linotypowe. W warsztacie głównego mechanika znajdowały się szlifierki i ostrzałki. Bywało, że wnioskodawca pracował przez cały dzień roboczy przy maszynach, ale także w warsztacie głównego mechanika przy ostrzeniu noży i frezowaniu. Skarżący zajmował się też wytwarzaniem i obróbką części do tych maszyn i urządzeń.

Wnioskodawca pracował również przy sztancach. Powyższe czynności wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy.

(dowód: zeznania świadków: R. B. – zapis audiowideo na rozprawie w dniu 21 lutego 2017 r. – czas od: 00:06:06 do 00:20:03, T. P. – zapis audiowideo na rozprawie w dniu 22 marca 2017 r. – czas od 00:02:21 do 00:16:05,

Pracownicy produkcyjni w drukarni narażeni byli na oddziaływanie związków chemicznych zawartych w farbach drukarskich, tonerach, barwnikach rozpuszczalnikach organicznych, środkach czyszczących takich, jak: ksylen, benzyna, nafta, toluen, cykloheksan, oleje i kwasy oraz środki stosowane do mycia maszyn i wytrawiana form drukarskich.

Praca pracowników produkcyjnych w drukarni zaliczana była do prac w warunkach szczególnych według niżej wymienionych działów spółdzielczego wykazu stanowisk pracy w warunkach szczególnych stanowiącego załącznik nr 1 do Uchwały Nr 80 z dnia 30 czerwca 1983 r. Zarządu Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w jednostkach organizacyjnych spółdzielczości pracy:

poz. 1 - produkcja oraz obróbka materiału zecerskiego i form drukowych ze stopu drukarskiego,

poz. 2 - procesy składu z zastosowaniem elektronicznych monitorów ekranowych

poz. 3 - bezpośrednia obsługa aparatów produkcyjnych w drukarniach oraz produkcja i obróbka drukarskich form kopiowania i form drukowych,

poz. 4 - drukowanie i uszlachetnianie druków,

poz. 5 - bezpośrednia obsługa maszyn i urządzeń do składania (łamania) arkuszy papieru, krajania papieru do i wyrobów poligraficznych oraz do oprawy wyrobów poligraficznych w drukarniach,

poz. 6 - regeneracja ksylenu i toluenu,

poz. 7- mielenie i przygotowanie barwników farb proszkowych i drukowych zawierających ołów i kobalt.

Do każdej z wyżej wymienionych pozycji przypisane były konkretne stanowiska pracy.

W spółdzielni prace drukarzy, zecerów oraz introligatorów zaliczane były do prac w warunkach szczególnych, a ich czas pracy skrócony był do 7 godzin dziennie.

Dział głównego mechanika w spółdzielczości nie był działem produkcyjnym, a działalność jego polegała na zapewnieniu szeroko rozumianej obsługi technicznej posiadającej w swojej strukturze organizacyjnej min. warsztaty elektromechaniczne świadczące usługi na rzecz całej spółdzielni, w tym dla działów produkcyjnych.

W warsztacie takim zatrudnieni byli min. byli ślusarze, mechanicy, elektrycy, tokarze, frezerzy, szlifierze, spawacze.

(dowód: opinia biegłego z dziedziny bhp – k -28-38 akt sprawy.)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy jest niezasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych zakwestionował zatrudnienie Z. S. w szczególnych warunkach, który w ocenie organu rentowego nie udokumentował 15 lat takiej pracy, lecz 4 lata, 7 miesięcy i 14 dni.

Tym samym wobec zastrzeżeń organu rentowego dotyczących niespełnienia przez ubezpieczonego powyższej przesłanki z art. 184 ustawy emerytalnej, decydujące znaczenie dla właściwego rozpoznania niniejszej sprawy miało zbadanie ich zasadności.

W świetle obowiązującej judykatury, w sytuacji, kiedy brak jest wymaganego świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez pracodawcę, bądź, gdy budzi ono wątpliwości, Sąd może prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę, była wykonywana w warunkach wymaganych przepisami rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (por. np. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 listopada 2008 r., sygn. III Aua 3113/08).

Przyznanie świadczenia emerytalnego na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przez organ rentowy następuje na podstawie świadectwa pracy potwierdzającego wykonywanie zatrudnienia w warunkach szczególnych, które - jak każdy dokument nieurzędowy w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., podlega kontroli zarówno co do prawidłowości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej, gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Wystawienie takiego dokumentu może jedynie sugerować, że wnioskodawca w spornym okresie pracował w warunkach szczególnych. Można zatem stwierdzić, że stosowne świadectwo pracy stwarza pewne domniemanie faktyczne, które z racji tego, iż ów dokument jest dokumentem prywatnym pozwala przeprowadzić postępowanie ponad wskazane w dokumencie okoliczności. Dokument ten podlega co do swojej wiarygodności i mocy dowodowej takiej samej ocenie, jak każdy inny dowód. Świadectwo pracy jako dowód z dokumentu prywatnego nie ma natomiast silniejszej mocy dowodowej niż dowód z zeznań świadków lub z przesłuchania stron (por. w tym zakresie np. uzasadnienie wyroku SN z dnia 5 października 2011 r. II UK 43/11 LEX nr 1108484; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2005 r., II UK 15/05, LEX nr 603168 oraz wyroki tego Sądu z dnia 3 października 2000 r., I CKN 804/98, LEX nr 50890; z dnia 30 czerwca 2004 r., IV CK 474/03, OSNC 2005 Nr 6, poz. 113; z dnia 9 kwietnia 2009 r., I UK 316/08, LEX nr 707858; z dnia 6 stycznia 2009 r., II UK 117/08, OSNP 2010 nr 13-14, poz. 167; z dnia 27 lipca 2010 r., II CSK 119/10, LEX nr 603161).

W myśl art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych: ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 tej ustawy.

Wymienione świadczenie przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Natomiast zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U.2016.887 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Dla celów ustalenia wymienionych uprawnień emerytalnych, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.